

Norges dokumentarv: en søkerveiledning

Den norske komiteen for verdens dokumentarv arrangerer i 2026 en ny nominasjonsrunde for å supplere Norges dokumentarv, det nasjonale registret under UNESCOs Memory of the World-program. Utgangspunktet for utvalgskriteriene vil være de internasjonale kriteriene beskrevet i [General guidelines of the Memory of the World \(MoW\) Programme](#) og i [det internasjonale nominasjonsskjemaet](#). I tillegg skal det nasjonale registeret ta hensyn til tilleggskriterier som tar i betraktning kultur og samfunn i Norge.

Kontaktinformasjon

Hvis du har spørsmål om UNESCOs Memory of the World-program, Norges dokumentarv eller nominasjonsprosessen, ta gjerne kontakt med:

- leder for Den norske komiteen for verdens dokumentarv, Marthe Hommerstad marthe.hommerstad@nb.no tlf. 93441843
- nestleder Espen Olavsson Hårseth espen.olavsson.harseth@annomuseum.no tlf. 97185649
- sekretariatet til Den norske komiteen for verdens dokumentarv ved Kulturdirektoratet, Andreas Knutson andreas.knutson@kulturdirektoratet.no, tlf. 48135648 eller Martine Kaspersen martine.kaspersen@kulturdirektoratet.no, tlf. 93682449

Norges dokumentarv er tilgjengelig på Kulturdirektoratets nettsider:

<https://www.kulturdirektoratet.no/fag/museum-og-kulturarv/norges-dokumentarv>

Hvordan nominere dokumenter til Norges dokumentarv?

Alle nominasjoner må fylles ut og sendes inn elektronisk via Kulturdirektoratets søknadsportal som finnes på denne nettsiden: <https://www.kulturdirektoratet.no/fag/museum-og-kulturarv/norges-dokumentarv>

Nominasjoner som sendes inn på en annen måte enn dette vil ikke bli vurdert.

NB! Husk å lagre nominasjonsskjemaet på ditt område på datamaskinen før du sender inn, i tilfelle noe skulle gå galt med sendingen av skjemaet.

Nominasjonsfristen er 31. august 2026

Presiseringer

Innlemmelse av dokumenter i Norges dokumentarv vil først og fremst gi synlighet og anerkjennelse og det medfører ingen direkte økonomiske konsekvenser. Formelt sett har en eventuell innskriving heller ingen påvirkning på eierskap, forvaltning eller bruk av materialet.

- Nominasjoner til Norges dokumentarv kan fremmes av både privatpersoner, organisasjoner og institusjoner.
- I tilfeller der dokumentene finnes flere steder, eller har flere eiere eller forvaltere, må det gis detaljerte opplysninger om dette.
- Nominerte dokumenter må være klart daterte og avgrensede. Generelt beskrevne dokumenter vil ikke aksepteres i evalueringen.
- Norges dokumentarv kan ikke inkludere alle private eller offentlige arkiver, uansett hvor viktige disse er.
- Kun dokumenter som oppfyller ett eller flere av vurderingskriteriene beskrevet nedenfor (kriterium 1 til 5) bør nomineres.
- Målet er å utvide et register som gir et bredt og representativt bilde av dokumentarven i Norge, og alle nominasjoner vil derfor utgjøre deler av en helhetlig vurdering.
- I det dokumenter er blitt innskrevet i Norges dokumentarv, kan de ikke bli endret eller redefinert. Unntak fra dette kan gjelde audiovisuelt eller digitalt materiale, da utviklingen av teknisk utstyr vil kunne kreve endring av dette.

Vurderingskriterier

Dokumentenes nasjonale betydning må kunne bekreftes gjennom ett eller flere av kriteriene nedenfor:

1. Historisk betydning: Hva forteller dokumentene oss om vår historie?

Dokumentene kan omhandle politiske eller økonomiske utviklinger, eller sosiale eller åndelige bevegelser; fremstående personer i norgeshistorien; hendelser av nasjonal betydning; spesifikke steder knyttet til tider, hendelser eller personer; unike fenomener; tradisjonelle skikker; utvikling i relasjoner mellom stat og sivilsamfunn; endringer i levemønstre og kultur; et vendepunkt i historien, eller en kritisk innovasjon; et eksempel på fremragende kvalitet innen kunst, litteratur, vitenskap, teknologi, sport eller andre deler av liv og kultur.

2. Betydning knyttet til form og stil

Betydningen kan ligge i dokumentenes fysiske karakter. Noen dokumenter kan fremstå som lite bemerkelsesverdige i så måte – for eksempel håndskrevne manuskripter eller maskinskrevne dokumenter – men kan likevel ha stilistiske kvaliteter eller personlige forbindelser som fortjener oppmerksomhet. Andre former for dokumenter kan vise innovative kvaliteter, høy grad av kunstnerisk utførelse eller andre fremtredende trekk. For eksempel: dokumentene kan være et særlig godt eksempel på sin type; den kan ha enestående kvaliteter når det gjelder skjønnhet og håndverk; den kan være en ny eller uvanlig type medium; den kan være et eksempel på en dokumenttype som nå er foreldet eller erstattet.

3. Sosial, samfunnsmessig eller åndelig betydning

Dokumentene kan også være viktige utover deres historiske betydning gjennom deres sosiale, kulturelle, åndelige og religiøse verdi, med spesiell betydning for spesifikke gruppers identitet og

sosiale samhörighet. Nominasjoner basert på dette kriteriet, må vise at de historiske dokumentene fortsatt er bærere av slike verdier for mennesker som lever i dag.

4. Unikhet eller sjeldenhet

Kan dokumentet eller samlingen beskrives som unik (den eneste av sitt slag som noen gang er skapt) eller sjelden (én av få bevarte fra et større antall)? Denne egenskapen kan kreve utdyping: en samling, et manuskript eller annet materiale kan være unikt, men ikke nødvendigvis sjeldent. Det kan finnes andre samlinger eller gjenstander som ligner, men som ikke er identiske.

5. Tilstand

Tilstanden til et dokument er ikke i seg selv et mål på dets betydning, men er relevant for om det kan innskriveres. Et sterkt forringet dokument kan være uegnet dersom innholdet og karakteren er svekket utover muligheten for restaurering. Omvendt kan et dokument være i god stand, men oppbevares dårlig eller usikkert, og dermed være utsatt for risiko. Avhengig av dokumentets eller samlingens art må beskrivelsen i nominasjonen være tilstrekkelig detaljert til å gi innsikt i nåværende risiko og/eller bevaringsbehov. Dette danner grunnlaget for overvåking av tilstand og sikkerhet dersom det blir innskrevet.

Om vurderingen

Vurderingen er komparativ og relativ. En absolutt vurdering av dokumenters kulturelle betydning er umulig. Beslutningen om å innskrive dokumenter i Norges dokumentarv vil være et resultat av en vurdering av dokumentene i seg selv, sett opp mot vurderingskriteriene.